Одлазак

ДРАГОМ ЗОРАНУ БОГАВЦУ (1947–2006), УМЕСТО ИЗВОДНИКА

Речи и тополе

Зоран Богавац био је писац и видар. Мислилац и песник. Господствен и широке руке, целог живота расипао је свој благородни дар, нештедимице, у магнетичној и проклетој новинарској професији, професији која је прогутала трећину српске књижевности. Наравно, читао је поуку Црњанског: „Новинарство је за писца добро и корисно, ако га на време напусти.” Али га није напустио. Никада се због тога није жалио, никада због тога није био горак. Знао је: да је заиста могао друкчије, да му је друкчије било писано, он би то и урадио. Куцао је; отишао је тамо где се прво отворило.

Са смешком је хранио аждају. Својом крвљу, богато, царски.

Аждају звану новине.

Бранио се духовитошћу, хумором, иронијом. Одагнавао будале и демоне. Бранио се ненаписаним и неизговореним речима. Громком тихошћу. Никада себи није допустио да

се сроза међу оне који „желе да исцрпу тему, а заправо исцрпљују своје слушаоце”. Био је мајстор који је ћутке делио чак и упутства својим ученицима, и ћутке их, кад за то куцне прави час, унапређивао у своје пријатеље. Да су живели у истом граду и у истом језику, сигуран сам, он и Маркес били би најбољи пајтоси. Габријел би учинио све да Зорана доведе на уредничко место у свој лист „Камбиа”.

Уз почившег Драгана Барјактаревића, Зоран Богавац је био најбољи уредник српских новина којег сам икада срео. И изрекао ми је можда најнеобичнију похвалу коју ћу добити у животу. Када сам му за прво издање „Туристичке библије Србије” послао сторију о Београдској тврђави, првом следећом приликом рекао ми је:

„Заувек ћу жалити што ја нисам написао тај текст. А већи комплимент од тог се и не може изрећи.”

Много година раније, још сам заправо био клинац, објавио је мој најдужи новински текст у животу. Једанаест страница „Дуге”, у цугу.

„Зоране, можда би било боље да ово поделимо у неколико наставака? Зар није предуго?”

„Ово је добро. А оно не може бити предуго, чак и да хоћемо.”

Делотворни песимиста, виспрен и духовит, био је и мајстор наслова. Њима је ударао печате у времену, оверавао историју, нарочито онда када би она да шмугне и сакрије се у тамним буџацима заборава. „Рекох себи: упамти”. „Граде Бечу не бечи се на ме”. „Смрт их воли, генерали мрзе”. „Лимена душа Србије”. „Нечујна звона”.

Написао је неколике некрологе чије су странице антологијске. Знао је да такве странице треба да пишу само мајстори; празнословље и кич нигде нису тако страшни и тако неподношљиви као кад се доведу у везу са смрћу. Знао је, такође, да су мајстори ретки, данас можда рећи него иначе. „Кад загусти, људи се прореде.” И као да је, са себи својственом луцидношћу, хтео да спречи да га смрт превари, да га затекне неспремног и

наруга му се немајсторством случајних последњих беседника, он је сам, још пре шест година, оставио своју уредничку и новинарску аутобиографију. Недовршену, али довољну да је, ако су добри уредници, пусте уместо некролога. А завршио ју је речима:

„Ве-тар но-си ки-шу о про-зор, је-ди-ни ко-ји но-ћас све-тли у Вир-па-за-ру. Ако ве-тар ста-не пред зо-ру, са је-зе-ра ће од-јек-ну-ти хор жа-ба. Бу-љим у црм-нич-ки мрак, и пла-ни-не, цр-ње од но-ћи. Шта сам тра-жио у жи-во-ту, и зар сам у ову за-бит до-шао са на-дом да ћу то ов-де на-ћи? Кап сло-бо-де? Лош од-го-вор, имам ли пра-во на још два по-ку-ша-ја?

А због ово-га што но-ћас пи-шем, не-где, у не-кој шу-ми, би-ће обо-ре-на то-по-ла ко-ја је ра-сла три де-це-ни-је.

Са-вет мла-дом но-ви-на-ру: ‚За-пи-тај се, по-не-кад, вре-де ли ре-до-ви ко-је пи-шеш, да због њих бу-де обо-ре-на јед-на то-по-ла?’

Чо-ве-ку Ко-ји Је Пе-вао По-сле Ра-та би-ло је жао... ‚Жао ми ко-ња’.

А ме-ни, жао ми је, жао ми је шу-ма.” **<**

Бранислав Матић